

SUDA TRAVAY/DOĞUM ÜNİTESİ TEMİZLİK VE DEZENFEKSİYONU STANDARTLARI

Amaç: Suda travay/doğum ünitesinde, doğum yapacak kadınlar ve bebekleri için hijyenik ortam sağlanması, çevresel kontaminasyonun önlenmesi ve devamlılığının sağlanması.

Genel önlemler;

HBV, HCV, HIV, klamidy ve gonore etkenleri ile enfekte gebeler ile aktif genital herpes enfeksiyonu olan gebeler suda doğum eylemine uygun değildir.

Grup B beta hemolitik streptokok kolonizasyonu saptanan gebe kadınlar doğum öncesi uygun tedavilerinin başlanması şartı ile suda eylem ve doğum yapabilirler.

Suda doğum ünitesinde çalışan personelin HBV ve HAV'e karşı bağışıklık durumunun kontrol edilmesi önerilir.

Sağlık personelinde el ve kollarda cilt bütünlüğünün bozulmuş olduğu durumlar değerlendirilmeli ve gerekli önlemler alınmalıdır.

Suda doğum küveti özellikleri;

1. Doğum küveti yüzeyi mikroorganizma kolonizasyonuna mümkün olduğunca izin vermeyen, temizlik ve dezenfeksiyonu yapılabilen, bu amaçla kullanılan dezenfektanlara uyumlu malzemeden olmalıdır.
2. Spa havuzlarının kullanımı kesinlikle önerilmemektedir.
3. Jakuzi sistemleri ve/veya jet su akımı özellikleri bulunan doğum küvetleri enfeksiyon riskini arttırabileceği için kullanımı önerilmemektedir. Kullanılması halinde ise yüzeyi tamamen kaplayacak, su geçirmeyen bu amaca yönelik üretilmiş, tek kullanımlık malzeme ile örtülmelidir. Örtü kullanılması durumunda dahi küvetin tamamı dezenfekte edilmiş olmalıdır.
4. Portable küvet kullanılacak ise tek kullanımlık bağlantı hortumları kullanılmalıdır.
5. Doğum küvetinin dolum ve boşaltım düzeneği ayrı ayrı olmalı, direkt olarak ana sisteme bağlanmalı ve borular en kısa olacak şekilde yapılmalıdır.
6. Doğum küvetini en fazla 20 dakikada doldurup, dolu havuzu 20 dakikada boşaltabilecek şekilde su tesisatı kurulmalıdır.
7. Doğum havuzuna su giriş yeri (musluk) havuz dışında, havuz kenarından çok yüksek olmayacak şekilde (15-20 cm, hava kabarcığına neden olmayacak şekilde) yer almalıdır. Su giriş yeri doğum havuzunun gövdesine entegre olmamalıdır.
8. Doğum küveti taşma gideri, elle tutulan duş başlığı, esnek hortum, uzatma boruları ve küvete entegre tıbbi veya non-tıbbi aparat gibi kolay kolonize olan, temizlik ve dezenfeksiyonu zor sistemleri içermemelidir.
9. Drenaj için esnek borular kullanılmamalı ve drenaj için U borusu mümkün olduğunca çıkışa (su tahliye kısmı) yakın monte edilmelidir. Küvetin duvara sabitlendiği kısmı varsa, tek parça halinde, derz içermeyen malzeme ile kaplanmış olmalıdır. Keskin köşe içermemelidir.

Doğum küvetinde kullanılacak su;

Doğum havuzunda kullanılan suyun mikrobiyolojik uygunluğu kurulum öncesinde değerlendirilmeli ve her altı ayda bir kontrol edilmelidir. İstenilen su kalitesinin sağlanamadığı şartların oluşması durumunda hedefe yönelik sanitasyon uygulamaları yapılmalıdır (geçici olarak klor düzeyinin arttırılması, su sıcaklığının 60 C° üzerine çıkarılması ve su borularının kontrol edilmesi gibi).

Vaka olmasa bile 'hastane su sistemlerinin düzenli aralıklarla *Legionella* kolonizasyonu açısından incelenmesi talimatı' (Ek 1; *Leigonella* Hastalığı Kontrol Programı Rehberi, Ek 2; Lejyoner Hastalığı Kontrol Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik) kapsamında belirlenen aralıklar ile doğum havuzu için kullanılan su *Legionella* için incelenmelidir.

Doğum havuzunda kullanılan su, doğum sürecinde ciddi derecede kontamine olduğunda (yoğun sıvı fekal kirlenme vb.), doğum yapacak kadının sudan çıkarılması ve havuzun tekrar temiz su ile doldurulması önerilir.

Doğum küveti ve kullanılan suyun hastanede gelişen bir *Legionella* vakası ile bağlantısı olduğundan şüphelenilmesi halinde gerekli örnekler alınmalı ve *Legionella* içeren sıcak su küvetlerinin dezenfeksiyonu talimatlarına (Ek 1, Ek 2 ve Ek 3) uygun şekilde dezenfeksiyonu başlatılmalıdır.

Doğum küveti temizlik ve dezenfeksiyon için bulundurulması gereken malzemeler;

- * Personel koruyucu ekipman (eldiven, önlük, maske, koruyucu siperlik, gözlük)
 - eldiven dirsek üzerine kadar uzun, su geçirmez, etkin koruma sağlayacak şekilde kalın olmalıdır, normal kısa eldivenler uygun değildir
 - sıvı geçirmeyen önlük ve siperlikli maske veya siperlikli gözlük veya yüz-göz koruyucu kullanılmalıdır
- * tek kullanımlık süzgeç
- * deterjan
- * tek kullanımlık yeterli sayıda temizlik bezleri (disposable)
- * sodyum hipoklorid dezenfektan ve uygun dilüsyon sağlamak için kap
- * uygun dezenfektan (su içerisinde kullanılacak dopler, termometre ve tıpa çekicisi v.b. için)
 - sprey dezenfektanların kullanımı önerilmemektedir
- * doğum küvetinin temiz ve kullanıma hazır veya kirli olduğunu belirten işaret araçları

SUDA TRAVAY/DOĞUM KÜVETİ TEMİZLİK VE DEZENFEKSİYONU TALİMATI

1- Doğum küvetinin (havuzunun) her kullanım sonrası temizlik ve dezenfeksiyonu

1. Plastik önlük, maske, göz koruyucusu ve disposable eldiven kullanılmalı, alan iyi bir şekilde havalandırılmalıdır.
2. Havuzu boşaltmadan önce tek kullanımlık (hastaya özgü) süzgeç ile organik atıklar uzaklaştırılmalı (havuz çıkışını tıkayabileceği için) ve sonrasında havuz boşaltılmalıdır. Kullanılan süzgeç havuz tıpası (sabit havuz tıpaları hariç) ile birlikte tıbbi atık olarak atılmalıdır.
3. Havuz yüzeyi, tabanı ve tahliye deliği çevresinde oluşabilecek tortular akan su ile uzaklaştırılmalıdır.
4. Temiz bir bez ile tüm havuz yüzeyi deterjan ve su ile temizlenmeli, tahliye deliği ve su borularının olduğu bölümlere özen gösterilmelidir. Temizlik ve dezenfeksiyon işlemi nispeten daha az kirlenen üst kısımlardan daha çok kirlenen tabana ve en son tahliye tıpasına doğru yapılmalıdır. Kullanılan bez atılmalıdır.
5. Havuz su ile en üstten tabana doğru olacak şekilde durulanmalı ve temiz bir bez ile kurulanmalıdır. Kullanılan bez atılmalıdır.
6. Temiz, plastik bir kap içinde 1000 ppm olacak şekilde sodyum hipoklorid solüsyonu hazırlanmalıdır. Bu kap başka amaçla kullanılmamalıdır.
7. Dilüe edilmiş sodyum hipoklorid solüsyonu dikkatlice, tüm havuz yüzeyine eşit ve dengeli olacak bir şekilde dökülmelidir. Havuzun üst kısımlarından tabanına doğru ilerlenmeli ve tahliye deliğine özel dikkat gösterilmelidir.
8. 10 dakika sodyum hipoklorid solüsyonunun havuz yüzeyinde kalması beklenmeli, disposable bir bez ile havuz yüzeyi temizlenmelidir. Kullanılan bez atılmalıdır.
9. Akan su ile havuz yüzeyi üst kısımdan tabana doğru olacak şekilde durulanmalı ve temiz bir bez ile kurulanmalıdır. Kullanılan bez atılmalıdır.
10. Jakuzi sistemleri içeren küvet kullanılması durumunda havuz doldurulur ve dezenfeksiyonu 1000 ppm konsantrasyonu sağlayacak şekilde klor tablet koyarak yapılır. Daha sonra havuz 1

saat süre ile çalıştırılır. Dezenfeksiyon işlemi bittikten sonra havuz boşaltılır ve durulama amaçlı havuza tekrar su doldurulur. 1 saat boyunca duru su ile sistem çalıştırılır, sonrasında su boşaltılır.

11. Havuzun temizliğinden sorumlu personel havuzun kenarına, havuzun temizlendiğini ve kullanıma hazır olduğunu belirten bir işaret koymalıdır.
12. Havuz termometresi, su doppleri, ayna ve tıpa çekicisi deterjan ve su ile temizlenmeli, kurulanmalı ve sonrasında dilüe sodyum hipoklorid solüsyonu ile veya uygun dezenfektanlı mendil ile dezenfekte edilmelidir.
13. Her hasta için ayrı havuz tıpası (sabit havuz tıparları hariç) kullanılmalıdır.
14. Dezenfeksiyonu yapılamadığından minder, yastık ve kaymayı önleyici paspas vb. havuz içerisinde kullanılmamalıdır.
15. Havuz suyuna aromaterapi ve benzeri amaçla herhangi bir madde eklenmemelidir.

2- Doğum küvetinin (havuzunun) her kullanım öncesi temizliği

- 1- Son kullanım sonrası talimatlara uygun şekilde temizlik ve dezenfeksiyonu yapılan doğum küveti eğer 24 saat veya daha uzun süre kullanılmadı ise akan su ve deterjan ile yıkanmalı ve uygun şekilde durulanmalıdır.
- 2- Doğum havuzunu doldurmadan önce musluğun birkaç dakika akıtılması önerilir.

Temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri bu konuda eğitim almış belirlenmiş personel tarafından yapılmalıdır.

Doğum havuzunun kullanım öncesi ve kullanım sonrası temizlik ve dezenfeksiyon işlemlerinin her basamağının talimatlara ve kronolojik sıraya uygun olacak şekilde yapıldığı kayıt altına alınmalıdır. Kayıt altına alma işlemi bir sağlık profesyoneli tarafından, temizlik ve dezenfeksiyon süreci ile eş zamanlı olarak yapılmalıdır. Tüm işlem basamakları için tarih ve saat belirtilmeli, temizlik ve dezenfeksiyon işlemini gerçekleştiren personelin ve kayıt altına alan sağlık profesyonelin adları yazılmalı ve imzaları alınmalıdır.

Doğum havuzu dezenfeksiyon işleminin yukarıda belirtilen talimatlara uygun şekilde yapıldığını değerlendirmek amacı ile her merkez kendi belirlediği aralıklar ile yüzey kültürleri almalı (musluk başı, musluk iç yüzeyi, küvet yüzeyi, havuz tabanı ve gider kısmından), kültür sonuçlarını takip etmeli ve kayıt altına almalıdır. Yüzey kültürlerini alma sıklığına karar verirken doğum havuzu kullanım sıklığı ve merkezlerin sadece suda travay veya hem suda travay hem de suda doğum hizmeti sunmaları gibi farklılıkları göz önünde bulundurulabilir.